

но опозитивните визии на „Благовещение“ (*любимата-ангел-прохлада – Аз-ът-знойно демоничен*) и на „Ще бъдеш в бяло“ – един от прочувствените Яворови химни, където *демоничният*, априорно рушащ герой е окончателно покорен от нескверността и обзет от съзидателен устрем. Поетът създава и текст, в който ще е манира тази емблематична опозиция – „Две души“. Тук опозицията *ангел – демон* изразява специфичното противопоставяне *аз – аз*, характерно и за по-ранното „Видения“. За да постигне апологията на чуждата субективност в „Невинност свята – орхидея“, Яворов задължително минава през апологията на *демоничното* („Демон“), през апологията на своя субективизъм („Песен на песента ми“). И точно тук трябва да обърнем внимание на пространствата, обитавани от *ангела* и *демона* – или на подчинената опозитивна двойка *рай – ад*. Макар късният Яворов постулативно да изрича *От пъкъл ида аз, а ти от рая!*, подобна категорична диференциация е изолиран случай в лириката му. Поетът много повече е склонен да разколебава аксиоматичните характеристики на *хтоничното* и *райското*, оксиморонно да ги изразява (дори в „Милица“ попадаме на подобен образ – „Ангел божи да я зърне, / в рая грешен ще се върне.“). У ранния Яворов образът на *любимата* априорно се свързва с *райско-небесното*, като механизмът на тази серафизация е неочакван. Както вече подчертахме, в „Калиопа“ *адът* е вторично изникнал гешалт, асоциативен образ, произтекъл от ортодоксално употребената символика *огън*. В „Милица“ *ад* и *рай* по-скоро са чисто фигуративни категории, като трябва да отбележим атрибутивността на лексемата *рай*: „кътче-рай са наредили“; „рай-градинка“. От друга страна, противопоставянето *ад – рай* би могло да възникне, да бъде производно на опозицията *аз – другите*. Най-красноречива в този смисъл е поемата „Нощ“. Въвлечен в глобалните социални и национални конфликти, Азът дочува *отчаяни въздишки / и гладни плачове, и диви, / подземни писъци...* Откровената алюзия за